Työttömien Keskusjärjestön lausunto: HE 198/2021 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi Työkanava Oy -nimisestä osakeyhtiöstä ja siihen liittyviksi laeiksi

Arvoisa työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtaja sekä jäsenet,

Työttömien Keskusjärjestö ry kannattaa Työkanava Oy:n perustamista ja toivottaa sen tervetulleeksi.

Työttömien Keskusjärjestö ry on peräänkuuluttanut työtakuuta. Hyvinvointiyhteiskunnassa täytyy olla jokin perälauta, jotta aikuiset voivat elättää työllään kunniallisesti perhettään. Tämä on yksi ratkaisu siihen suuntaan.

Olennaista on pyrkiä kehittämään sellainen yhtiö, joka mahdollisimman hyvin mahdollisuuksiensa rajoissa tuottaa sitä hyödykettä tai palvelua, joka on yhteiskunnan näkökulmasta tarkoituksenmukaista.

Työllistettyjen näkökulmasta tavoitteena on mahdollisimman hyvä työpaikka.

Markkinoiden kilpailun ja tehokkuuden näkökulmasta yhtiö pyrkisi sijoittumaan siten, että se tukee olemassa olevaa yritystoimintaa tai täydentää julkisia palveluita. Toivottavasti ei tehdä sitä, mikä on vain voiton tavoittelun näkökulmasta helpointa, missä rima on matalimmalla, vaan mieluummin jotain oivaltavaa, mistä voisi olla maailmallakin ylpeä.

Alla Työttömien Keskusjärjestön huomioita ja kysymyksiä lakiesitykseen liittyen:

-Hyvä, että työllistettävän asiakkaan toimintakyky on huomioitu lakipykälissä, siten että hän ei saa karenssia, mikäli työ osoittautuu liian haastavaksi tai toimintakyky ei yksinkertaisesti riitä.

-Esityksessä ei oteta kantaa, mikä on Työkanava Oy:n toimiala? Toivomuksena, että yhtiö tuottaisi tarkoituksenmukaisia tuotteita tai palveluita. Nämä voisivat täydentää julkisiin palveluihin kohdistuvaa kysyntää (ei lakisääteistä palvelukysyntää tyydyttämään).

Moni startup yritys kärsii työvoimapulasta. Voisiko tämä yhtiö olla esimerkiksi startup tukena uudenlaisen yritystoiminnan tukemiseksi? Pienyrityksillä on esimerkiksi vaikeuksia saada näkyvyyttä, tai niillä saattaa olla tilapäisen työvoiman tarvetta. Työkanava Oy:n työntekijöille olisi varmasti hyödyllistä nähdä, miten markkinat uudistuvat.

-Onko tässä kytkentää sellaisiin palvelutarpeisiin, jotka eivät ole kunnan velvollisuuksia, mutta kuntalaiset toivoisivat kunnalta niitä palveluita?

-Millä tavalla Työkanava Oy:n toiminta kytkeytyy kuntien hyvinvointistrategioihin?

-Onko Työkanava Oy pysyvä työpaikka, vai ponnahduslauta johonkin muuhun työhön? Mitkä ovat edellytykset, että Työkanava Oy olisi ponnahduslauta muihin töihin esimerkiksi avoimille työmarkkinoille? Lakipykälissä ei erikseen mainita mitään tästä.

Työttömien Keskusjärjestö ry
Rahakamarinportti 3 A, 3. krs, 00240 Helsinki. Puh. 040 547 7090 • Y-tunnus 1003909-9
www.tyottomat.fi • etunimi.sukunimi@tyottomat.fi tai toimisto@tyottomat.fi

Avoimeksi kysymykseksi tulee, tulisiko työttömien hyvinvointi- ja terveys, osaamisen kehittyminen ja ponnahtaminen avoimille työmarkkinoille olla yhtiön tehtävä, vai olisiko kumppanuus esimerkiksi muiden välityömarkkinatoimijoiden kanssa tässä luontevampi tapa edistää näitä tavoitteita?

-Mitkä ovat kytkennät muihin välityömarkkinoilla toimiviin yhdistyksiin, säätiöihin ja kunnan palveluyhtiöihin? Vaikuttaa siltä, että yhtiö tulee työllistämään samaan kohderyhmään kuuluvaa työvoimaa ainakin jonkin verran. Yhtiön neuvottelukuntaan kannattaa valita edustajia näistä toimijoista.

Erona nykyiseen käytäntöön on esityksessä perusteltu ratkaisu, että yhtiö ei voisi valita työvoimaansa, mikä on mielenkiintoinen ja haasteellinen ratkaisu yritystoiminnan toiminnan näkökulmasta.

-Mikä on Työkanava Oy:n suhde kuntouttavaan työtoimintaan? Korvaako tämä yritys kuntouttavaa työtoimintaa jollain tavalla?

-Selvityshenkilön esittämä 10 % toimialan myynnistä todettiin liian rajoittavaksi – aivan oikein. Vahvuus kriteerissä olisi, että siinä huomioidaan mahdollisuus siihen, että kilpailun vääristymistä voi tapahtua jossain rajoissa. 10 % maksimi toimialasta kriteerin heikkous on se, että yritys ei voisi tuottaa palveluita täysin uusille markkinoille.

Mielestämme markkinaselvitys uusien toimialojen kehittämisestä on riittävä ja hyvä lähtökohta toiminnan käynnistämiselle.

Esimerkiksi tavaroiden kierrätystoiminta on kehittynyt pitkälti yhdistysten ja säätiöiden tekemän työn pohjalta Suomessa (uusi toimiala).

-Kilpailua voi vääristää myös laadulla, mikäli yhtiö ei kilpaile hinnalla. Kysymys on loppuen lopuksi siitä mikä varmistaa asiakkuuden. Hintakilpailun estäminen taas heikentää yhtiön mahdollisuuksia toimia strategisesti tiettyjen alojen tukena (start up yritykset esim.).

-Onko Työkanava Oy:lle hahmotettu roolia ekologisen siirtymän osalta?

-Onko esittelytekstissä arvioitu, miten ”viimesijaisuus” -kriteeri voi leimata työttömiä? Olisiko jokin muu kriteeri kohderyhmää vähemmän leimaava?

-Neuvoa antava lautakunta olisi hyödyllinen myös muille toimijoille, jotka toimivat välityömarkkinoilla. Suomessa on tarpeettomasti estetty yleishyödyllisellä yhdistystoiminnalla tehtävää palvelua vedoten kilpailukriteereihin. Joissakin tapauksissa, pelkästään markkinapotentiaali on ollut peruste osoittamaan yhdistystoiminnan vääristäneen kilpailua.

-Mikä on yhtiön suhde muihin sosiaalisiin yrityksiin? Pyrkiikö yritys profiloitumaan yhteiskunnalliseksi tai sosiaaliseksi yritykseksi?

Työttömien Keskusjärjestön puolesta,

Jukka Haapakoski
Toiminnanjohtaja
Työttömien Keskusjärjestö ry
jukka.haapakoski@tyottomat.fi
050 577 2580